

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

Pašnodarbinātā valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

2023

Saturs

Pašnodarbinātā statuss	3
Pašnodarbinātā reģistrācija	5
Obligāto iemaksu likme	6
Obligāto iemaksu objekts, tā noteikšana	8
1. Brīvi izvēlētais obligāto iemaksu objekts	8
2. Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas 10 % apmērā pensiju apdrošināšanai.....	12
3. Obligāto iemaksu objekts, no kura lauksaimnieki un autoratlīdzības saņēmēji veic iemaksas 10 % apmērā pensiju apdrošināšanai.....	13
4. Minimālais iemaksu objekts, no kura iemaksas aprēķina Valsts sociālā apdrošināšanas aģentūra.....	16
Pašnodarbinātā ziņojuma iesniegšana un precizēšana	17
Obligāto iemaksu maksāšanas kārtība	23
Saistošie normatīvie akti	24

Pašnodarbinātā statuss

Pašnodarbinātais ir:

- ✓ fiziskā persona, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā un kura reģistrējusies kā saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja
- ✓ autoratlīdzības saņēmējs, kurš ir reģistrējies saimniecisko darbību
- ✓ zvērināts notārs
- ✓ zvērināts advokāts
- ✓ zvērināts revidents
- ✓ zvērināts tiesu izpildītājs
- ✓ prakses ārsts, prakses farmaceits, prakses veterinārārsts, prakses optometrists
- ✓ individuālais komersants, arī individuālais komersants, kurš vada transportlīdzekli pasažieru komercpārvadājumos ar taksometru vai vieglo automobili
- ✓ zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, kas veic šīs zemnieka (zvejnieka) saimniecības vadības funkciju, ja nav iecelts pārvaldnieks
- ✓ persona, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā un kuras darbu apmaksā no Latvijas Republikai piešķirtajiem ārvalstu tehniskās palīdzības vai starptautisko finanšu institūciju aizdevuma līdzekļiem
- ✓ mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs

Zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, kurš **ir** darba tiesiskajās attiecībās ar savu zemnieka (zvejnieka) saimniecību, **nav** pašnodarbinātais, bet ir darba ņēmējs.

Par pašnodarbināto neuzskata personu:

- ✓ kura ir jaunāka par 15 gadiem;
- ✓ kurai ir I vai II grupas invaliditāte vai tā ir sasniegusi pensijas vecumu, vai tai ir piešķirta valsts vecuma pensija (arī priekšlaicīgi) un:

saņem autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību)	veic sava nekustamā īpašuma apsaimniekošanu	gūst ienākumu no personīgās palīgsaimniecības vai piemājas saimniecības	ir zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, kurš veic uzņēmuma vadības funkcijas, un nav darba tiesiskajās attiecībās ar šo uzņēmumu
--	---	---	--

✓ kurai nav pastāvīgās dzīvesvietas Latvijas Republikā un:	
saņem autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību)	veic sava nekustamā īpašuma apsaimniekošanu
✓ kura ir zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, ja uzņēmumā ir iecelts pārvaldnieks un īpašnieks nenodarbojas ar uzņēmuma vadību.	

1.piemērs

Jānis janvārī ir reģistrējies kā saimnieciskās darbības veicējs ar darbības veidu – sava nekustamā īpašuma apsaimniekošana. Ar 17.jūliju Jānim piešķirta priekšlaicīga pensija. Jāni ar 1.jūliju neuzskata par pašnodarbināto.

2.piemērs

Zemnieka saimniecība ir uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātāja un kārtu grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā. Zemnieka saimniecības īpašnieks nav darba tiesiskajās attiecībās ar zemnieka saimniecības pārvaldes institūciju un pats veic saimniecības vadības funkciju. Zemnieka saimniecības īpašnieku uzskata par pašnodarbināto.

3.piemērs

Indra saņem autoratlīdzību un ir reģistrēta kā pašnodarbinātā. 2022.gada 14.jūlijā Indrai piešķirta otrā invaliditātes grupa. Tā kā Indrai jūlijā tika piešķirta invaliditāte, ar 1.jūliju Indru neuzskata par pašnodarbināto.

Ja persona **vienlaikus** saņem vairākus dažādu veidu ienākumus un atbilst pašnodarbinātā un darba ņēmēja statusam, **valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (obligātās iemaksas) tā veic no abos statusos gūtajiem ienākumiem** atbilstoši katram statusam noteiktajai likmei un kārtībai.

4.piemērs

Zintis ir praktizējošs advokāts un ir reģistrējies Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā saimnieciskās darbības veicējs, turklāt uz darba līguma pamata strādā arī universitātē par pasniedzēju, par ko saņem algu. Obligātās iemaksas no pasniedzēja algas ieturēs darba devējs – universitāte. Savukārt no advokāta prakses ienākumiem obligātās iemaksas Zintis veiks pats kā pašnodarbinātais.

Pašnodarbinātā reģistrācija

Pašnodarbināto **kā obligāto iemaksu veicēju** reģistrē VID vienlaikus ar saimnieciskās darbības reģistrēšanu.

5.piemērs

Zanda 19.jūlijā reģistrējas VID kā saimnieciskās darbības veicēja ar darbības veidu – šuvējas pakalpojumi. Vienlaikus ar saimnieciskās darbības reģistrēšanu Zanda tiek reģistrēta kā pašnodarbinātā persona obligāto iemaksu veikšanas nolūkiem.

Saimniecisko darbību reģistrē Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS) sadaļā: “Dokumenti” – “No veidlapas” – “Nodokļu maksātāju reģistrācijas un datu izmaiņu veidlapas” - “Nodokļu maksātāja (fiziskās personas) reģistrācija”.

LIETOTĀJS

Lūdzu, izvēlaties reģistrācijas veidu, kurā vēlaties reģistrēties, mainīt datus vai slēgt

Saimnieciskās darbības veicējs

Par saimnieciskās darbības veicēju ir jāreģistrējas, ja tiek veiktas darbības, kas vērstas uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību, kā arī atbilst kaut vienam no šādiem kritērijiem:

- 1) ir veikti regulāri un sistemātiski darījumi (trīs un vairāk darījumi gada laikā vai pieci un vairāk darījumi trīs gadu laikā);
- 2) ieņēmumi no darījuma pārsniedz 14229 un vairāk euro gadā, izņemot ieņēmumus no personīgā īpašuma atsavināšanas atbilstoši likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 9.pantā pirmās daļas 19.1.punktam;
- 3) darbības ekonomiskā būtība vai personas īpašumā esošo lietu apjoms norāda uz sistemātisku darbību ar mērķi gūt atlīdzību.

Reģistrējoties par saimnieciskās darbības veicēju Jums ir iespēja vienlaicīgi reģistrēties par pašnodarbinātu personu vai mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju. Izņemot gadījumus, ja Jums nav jāveic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Autoratlīdzības saņēmējs - pašnodarbinātā persona

Par autoratlīdzības saņēmēju reģistrējas persona, kas saņem autoratlīdzību (honorāru) par zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu darbu radīšanu, un no saviem darba ienākumiem veic sociālās iemaksas kā pašnodarbināta persona.

Darba devējs, kurš nav saimnieciskās darbības veicējs

Par šādu darba devēju ir jāreģistrējas fiziskai personai, kas nodarbina un apmaksā darba ņēmēja darbu (ir jāveic valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas), bet negūst ienākumus kā saimnieciskās darbības veicēja, piemēram, apmaksā auklītes pakalpojumus.

Darba ņēmējs pie darba devēja ārvalstnieka

Darba ņēmējam, kurš strādā pie darba devēja ārvalstnieka, kas neveic sociālās iemaksas, ir jāreģistrējas Valsts ieņēmumu dienestā un sociālās iemaksas ir jāveic pašam.

Paziņotās saimnieciskās darbības veicējs

Fiziska persona var paziņot par saimniecisko darbību un neregistrēties kā saimnieciskās darbības veicējs, gūstot ienākumu no īpašuma - iznomājot vai izīrējot nekustamo īpašumu (arī pārdodot tiesības), nododot lietu tālāk apakšnomniekam vai apakšsīrmiekam, iznomājot kustamo mantu vai gūstot samaksu par dabas resursu izmantošanu vai izmantošanas aprobežojumiem vai gūstot ienākumu no kustamas lietas atsavināšanas.

Obligāto iemaksu likme

Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa apdrošināšanas veidiem

Apdrošināšanas veidi	Likme (%)		
	pašnodarbinātajam	pašnodarbinātajam, kurš sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju (tai skaitā pensiju, kas piešķirta ar atvieglotiem noteikumiem vai priekšlaicīgi)	nekustamā īpašuma apsaimniekotājam – saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātājam
Pensiju apdrošināšana	23,91	23,91	23,91
Apdrošināšana pret bezdarbu	-	-	-
Darba negadījumu apdrošināšana	-	-	-
Invaliditātes apdrošināšana	1,68	-	1,68
Maternitātes un slimības apdrošināšana	3,32	3,29	-
Vecāku apdrošināšana	1,16	1,16	-
Veselības apdrošināšana	1,00	1,00	1,00
Likme kopā	31,07	29,36	26,59

Fiziskai personai, kura **apsaimnieko savu** nekustamo īpašumu un ir reģistrējusies kā saimnieciskās darbības veicēja, obligāto iemaksu aprēķināšanai **piemēro** nekustamā īpašuma apsaimniekotājam noteikto obligāto iemaksu likmi.

6.piemērs

Dzintars nav pensijas vecumā un saņem ienākumus no advokāta prakses un sava nekustamā īpašuma iznomāšanas. Dzintaram obligātās iemaksas no abu veidu ienākumiem jāaprēķina, piemērojot nekustamā īpašuma apsaimniekotājam noteikto obligāto iemaksu likmi, t.i., 26,59 %.

Ja mainās pašnodarbinātā **apdrošināšanas statuss**, atbilstošo obligāto iemaksu likmi **piemēro ar nākamo mēnesi** pēc apdrošināšanas statusa maiņas.

7.piemērs

*Inese nav pensijas vecumā un saņem ienākumus no friziera pakalpojumiem. Inese obligātās iemaksas no ienākumiem aprēķina, piemērojot noteikto obligāto iemaksu likmi, t.i., 31,07 %. Inese 10.jūlijā sasniedza pensijas vecumu. Ar 1.augustu Inesei piemēros obligāto iemaksu likmi **29,36 %**.*

8.piemērs

Sava nekustamā īpašuma iznomātājs Jānis ar 1.jūliju saņem arī ienākumus no advokāta prakses. Nosakot obligāto iemaksu objektu par jūliju, Jānis ņems vērā kopējos ienākumus: no advokāta prakses un no nekustamā īpašuma iznomāšanas, piemērojot nekustamā īpašuma iznomātājam obligāto iemaksu likmi 26,59 %. Jānis 15.oktobrī sasniedzis pensijas vecumu. Ar 1.novembri Jānim advokāta prakses ienākumiem piemēros pensionāra vispārējo 29,36 % likmi, jo sava nekustamā īpašuma iznomātājs pensijas vecumā nav obligāti sociāli apdrošināms.

Obligāto iemaksu objekts, tā noteikšana

Pašnodarbinātā obligāto iemaksu objekts ir:

1. **paša pašnodarbinātā brīvi izraudzīti ienākumi (peļņa) no saimnieciskās darbības, kas nevar būt mazāki par 620 eiro mēnesī, ja pašnodarbinātā peļņa ir vismaz 620 eiro mēnesī;**
2. **paša pašnodarbinātā aprēķināts viss mēneša ienākums (peļņa), ja faktiskā peļņa ir mazāka par 620 eiro (nav 1. punktā minētā objekta) vai ienākumu daļa, ko aprēķina no faktiski saņemtajiem mēneša ienākumiem (peļņas) atņemot 1. punktā minēto brīvi izraudzīto obligāto iemaksu objektu;**
3. **Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras noteikts minimālo iemaksu objekts, ko aprēķina, lai kopā mēnesī obligātās iemaksas par katru personu būtu veiktas vismaz no 620 eiro. Summē arī darba algu un citus iemaksu objektus.**

Obligāto iemaksu objektu pašnodarbinātais izvēlas, ievērojot noteikto obligāto iemaksu objekta **minimālo apmēru**, kā arī savus faktiskos **saimnieciskās** darbības ienākumus (peļņu)

Obligāto iemaksu objekta noteikšanas vajadzībām ienākumu (peļņu) nosaka kā konkrētā mēneša ieņēmumu un izdevumu starpību.

1. Brīvi izvēlētais obligāto iemaksu objekts

Obligāto iemaksu objekta **minimālais apmērs 2023.gadā** ir **620 eiro** mēnesī (Latvijā noteiktā minimālā alga). **Iemaksas var veikt arī lielākā apmērā.**

9.piemērs

Elektriķim Pēterim ir šādi ieņēmumi un izdevumi:

- *jūlijā: ieņēmumi – 930 eiro, izdevumi – 200 eiro;*
 - *augustā: ieņēmumi – 0 eiro, izdevumi – 70 eiro;*
 - *septembrī: ieņēmumi – 200 eiro, izdevumi – 50 eiro.*
-

Lai noteiktu, par kuriem ceturkšņa mēnešiem jāveic obligātās iemaksas no brīvi izvēlētajā obligāto iemaksu objekta, elektriķis Pēteris nosaka katra mēneša ienākumus (peļņu):

- jūlija ienākumi ir 730 eiro (930 eiro – 200 eiro);
- augustā ienākumu nav, bet ir zaudējumi 70 eiro (0 eiro – 70 eiro);
- septembra ienākumi ir 150 eiro (200 eiro – 50 eiro).

Pēterim ir jāveic obligātās iemaksas no brīvi izvēlētajā iemaksu objekta, kas nevar būt mazāks par 620 eiro par jūliju (jo peļņa no saimnieciskās darbības ir 730 eiro).

Papildus Pēterim par jūliju un par septembri ir jāveic iemaksas pensiju apdrošināšanai.¹

Ja izdevumus uzskaita gadam vai citam periodam, mēneša ienākumu aprēķināšanai izmanto attiecīgi proporcionālo izdevumu daļu:
mēneša izdevumi = kopējā izdevumu summa : mēnešu skaits, par kuriem aprēķināti izdevumi.

10.piemērs

Galdnieka Gata pamatlīdzekļu gada nolietojuma summa ir 1800 eiro. Gata ieņēmumi no produkcijas pārdošanas augustā ir 1000 eiro, savukārt izdevumi ir 750 eiro. Pamatlīdzekļu nolietojuma summa mēnesim ir 150 eiro (1800 eiro : 12 mēneši).

Tādējādi Gata ienākumi (peļņa) augustā ir 100 eiro (1000 eiro – 750 eiro – 150 eiro), kas nav obligāto iemaksu objekts.

Ja saņemti **ienākumi no dažādiem saimnieciskās darbības veidiem, obligāto iemaksu objektu, kas nevar būt mazāk par 620 eiro, nosaka, summējot ieņēmumus un izdevumus no visiem ienākumu veidiem.**

11.piemērs

Elīza ir prakses ārste. Elīzas janvāra ieņēmumi no ārsta prakses ir 3000 eiro, izdevumi – 1200 eiro. Elīza janvārī saņēma arī autoratlīdzību 65 eiro par rakstu žurnālā. Dokumentāri pierādīti izdevumi, kas saistīti ar autora darbu, ir 15 eiro. Elīzas ienākumi (peļņa) janvārī ir 1850 eiro (3000 eiro + 65 eiro – 1200 eiro – 15 eiro). Elīzai par janvāri ir jāveic obligātās iemaksas no brīvi izvēlētajā iemaksu objekta, kas nevar būt mazāks par 620 eiro.

Papildus Elīzai par janvāri ir jāveic iemaksas pensiju apdrošināšanai.²

¹ Skat. šā metodiskā materiāla sadaļu 2. Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas 10 % apmērā pensiju apdrošināšanai

² Skat. šā metodiskā materiāla sadaļu 2. Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas 10 % apmērā pensiju apdrošināšanai

Ja pašnodarbinātais negūst **cita veida** saimnieciskās darbības **ieņēmumus**, par noteiktiem autoru darbiem un izpildījumu veidiem var piemērot izdevumus 25 vai 50 procentu apmērā **no** saimnieciskās darbības **ieņēmumiem**.

12.piemērs

Pēteris martā saņem autoratlīdzību 1250 eiro. Tā kā Pēterim nav izdevumus apliecinošu dokumentu, Pēteris piemēro izdevumu normu 25 % no ieņēmumiem, t.i., 312,50 eiro. Pētera ienākumi ir 937,50 eiro (1250 eiro – 312,50 eiro). Pēterim ir jāizvēlas obligāto iemaksu objekts, kas nevar būt mazāks par 620 eiro.

Ja autoru darbu un citu izpildījumu veidu **faktiskie izdevumi** ir lielāki **par izdevumu normu**, tad var piemērot saimnieciskās darbības izdevumus **uz attaisnojuma dokumentu pamata** (šajā gadījumā nepiemēro nosacīto izdevumu normu 25 vai 50 procentu apmērā).

13.piemērs

Zane janvārī saņēma autoratlīdzību 1650 eiro. Zanes dokumentāri pierādāmie izdevumi, kas saistīti ar autora darbu, ir 450 eiro. Zanes ienākumi (peļņa) ir 1200 eiro. Zanei ir jāizvēlas obligāto iemaksu objekts, kas nevar būt mazāks par 620 eiro.

Nosakot **mēneša obligāto iemaksu objektu**, saimnieciskās darbības izdevumos **nevar iekļaut obligātās iemaksas**, kuras persona maksājusi par sevi kā pašnodarbināto personu.

Obligātās iemaksas, **kas veiktas par sevi kā pašnodarbināto personu**, ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa attaisnotais izdevums, kas pilnā apmērā tiek atskaitīts no gada ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamā ienākuma apjoma gada ienākumu deklarācijā **tikai iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanas nolūkiem**.

Nosakot pašnodarbinātā obligāto iemaksu objektu, **nesummē** tos **ienākumus**, kurus saņemot persona **nav pašnodarbinātā**.

14.piemērs

Zemnieka saimniecības īpašnieks – pensionārs –, kurš pats veic operatīvās vadības funkcijas šajā zemnieka saimniecībā, vienlaikus gūst ienākumus arī kā zvērināts advokāts. Nosakot obligāto iemaksu objektu, ņem vērā tikai zvērināta advokāta ienākumus, jo zemnieka saimniecības īpašnieks pensijas vecumā nav obligāti sociāli apdrošināma persona.

15.piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs Alberts – pensionārs, kas nodarbojas ar lauksaimniecības produkcijas ražošanu un pārdošanu un zemes apstrādes pakalpojumu sniegšanu ar savu tehniku. Nosakot obligāto iemaksu objektu, ņem vērā tikai ienākumus no zemes apstrādes, jo piemājas saimniecības īpašnieks pensijas vecumā obligātās iemaksas neveic.

16.piemērs

Diāna ir reģistrējusi saimniecisko darbību – sava nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana. Diāna ir pārdevusi arī kokmateriālus no sava meža. No kokmateriālu pārdošanas ienākuma SIA "Koks" izmaksas vietā ieturēja iedzīvotāju ienākuma nodokli, piemērojot 10 procentu likmi. Nosakot obligāto iemaksu objektu, ņem vērā tikai ienākumus (peļņu) no īpašuma apsaimniekošanas. No kokmateriālu pārdošanas ienākuma obligātās iemaksas Diāna neveic, jo Diāna šos ienākumus neuzskata par ienākumiem no saimnieciskās darbības.

Obligāto iemaksu objektā **neietver** valsts atbalstu lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

Obligāto iemaksu objekts **nav** vienreizējā dotācija bezdarbniekiem biznesa plāna īstenošanai.

17.piemērs

Līga nodarbojas ar šūšanas darbiem. Augustā Līga saņēma vienreizēju komercdarbības dotāciju 2000 eiro biznesa plāna īstenošanai, kas paredzēta pamatlīdzekļu iegādei. Līga 27.augustā saņēma samaksu par sniegtajiem pakalpojumiem – 750 eiro, saimnieciskās darbības izdevumi augustā ir 90 eiro. Augustā Līgas ienākumi obligāto iemaksu objekta noteikšanai ir 660 eiro (750 eiro – 90 eiro). Līgai ir jāizvēlas obligāto iemaksu objekts, kas nevar būt mazāks par 620 eiro.

Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli **neapliekamie ienākumi** no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas **līdz 3000 eiro gadā ir obligāto iemaksu objekts.**

Nosakot obligāto iemaksu objektu, **neņem** vērā iepriekšējo gadu saimnieciskās darbības zaudējumus.

2. Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas 10 % apmērā pensiju apdrošināšanai

Pašnodarbinātais veic obligātās iemaksas 10 % apmērā valsts pensiju apdrošināšanai **no visa saņemtā ienākuma (peļņas)**, ja tas ir mazāks par 620 eiro mēnesī.

Ja ienākumi mēnesī ir lielāki par 620 eiro, pašnodarbinātais obligātās iemaksas 10 % apmērā veic valsts pensiju apdrošināšanai no ienākumu daļas, ko aprēķina, no faktiski saņemtajiem mēneša ienākumiem atņemot brīvi izraudzīto obligāto iemaksu objektu, kas ir vismaz 620 eiro apmērā.

18.piemērs

Dainim, kurš nodarbojas ar santehnikas pakalpojumu sniegšanu, ir šādi ieņēmumi un izdevumi:

- *jūlijā: ieņēmumi – 1000 eiro, izdevumi – 600 eiro, peļņa – 400 eiro;*
- *augustā: ieņēmumi – 5000 eiro, izdevumi – 900 eiro, peļņa – 4100 eiro;*
septembrī: ieņēmumi – 0 eiro, izdevumi – 0 eiro.

Tā kā jūlijā ienākumi nenasniedz 620 eiro, Dainim par jūliju jāveic obligātās iemaksas 10 % apmērā no 400 eiro ($400 \times 10\%$) = 40 eiro.

Tā kā augusta ienākumi (peļņa) pārsniedz 620 eiro, Dainim no augusta ienākumiem ir jāaprēķina obligātās iemaksas no 620 eiro ($620 \times 31,07\%$) = 192,63 eiro, savukārt obligātās iemaksas 10 % pensiju apdrošināšanai jāveic no augusta peļņas un 620 eiro brīvi izraudzītā objekta starpības ($5000 - 900$) eiro – 620 eiro = 3480 eiro $\times 10\%$ = 348 eiro.

Mēnesis	Ienākumi mēnesī (eiro) pēc saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla datiem	Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas vispārējā kārtībā	Obligātās iemaksas 31,07 %	Obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai	Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 %
VII	400	0	0	400	40
VIII	4100	620	192,63	3480	348
IX	0	0	0	0	0

Ja ienākums mēnesī **nesasniedz** 620 eiro³, obligātās iemaksas **10 %** apmērā pensiju apdrošināšanai **aprēķina** no visa ienākuma (**peļņas**).

³ Ministru kabineta noteiktais obligāto iemaksu objekta minimālais apmērs 2023.gadam.

19.piemērs

Šuvējas Olgas ienākumi jūlijā – 100 eiro, augustā zaudējumi – 200 eiro, ienākumi septembrī – 350 eiro. Ņemot vērā, ka Olgas ienākumi nevienā no 3.ceturkšņa mēnešiem nesasniedz 620 eiro, Olga obligātās iemaksas valsts pensiju apdrošināšanai no jūlija ienākuma ir 10 eiro (100 eiro x 10 %) un no septembra ienākuma 35 eiro (350 eiro x 10 %). Augusta zaudējumus Olga nevar pārnest uz citu mēnesi.

Mēnesis	Ienākumi mēnesī (eiro) pēc saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla datiem	Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas vispārējā kārtībā	Obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai	Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 %
VII	100	0	100	10
VIII	-200	0	0	0
IX	350	0	350	35

3. Obligāto iemaksu objekts, no kura lauksaimnieki un autoratlīdzības saņēmēji veic iemaksas 10 % apmērā pensiju apdrošināšanai

Pašnodarbinātais **no autoratlīdzības ienākuma un lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma** obligātās iemaksas 10 procentu apmērā pensiju apdrošināšanai **par gadu** aprēķina no gada brīvi izraudzīto obligāto iemaksu objektu kopsummas un gada faktisko ienākumu starpības.

20.piemērs

2023.gadā Olga gūst ienākumus no autoratlīdzības februārī, martā, maijā un jūlijā. Olgas ienākums (peļņa) februārī ir 200 eiro, martā – 650 eiro, maijā – 200 eiro, jūlijā – 750 eiro.

Tā kā saimnieciskās darbības ienākums (peļņa) martā un jūlijā pārsniedz minimālo obligāto iemaksu objektu mēnesim (620 eiro), Olga par pirmo un trešo ceturksni aprēķina un veic obligātās iemaksas. Olga obligātās iemaksas izvēlas veikt no 620 eiro mēnesī.

Obligāto iemaksu apmēru mēnesim Olga aprēķina šādi:

Pašnodarbinātā obligātās iemaksas

620 eiro x 31,07 % = 192,63 eiro. Par pirmo un trešo ceturksni Olga budžetā pārskaita obligātās iemaksas 385,26 eiro apmērā (192,63 eiro x 2 mēneši). Papildus reizi gadā (par iepriekšējo gadu līdz kārtējā gada 23.janvārim) Olgai ir jāveic iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % apmērā no 560 eiro (1800 eiro – 620x2 eiro), t.i., 56 eiro.

Mēnesis	Ienākumi (peļņa) mēnesī	Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas vispārējā kārtībā	Obligātās iemaksas 31,07 %	Obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai par 2023.gadu	Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % par 2023.gadu
I	0	0	0		
II	200	0	0	200	
III	650	620	192,63	30	
IV	0	0		0	
V	200	0	0	200	
VI	0	0	0	0	
VII	750	620	192,63	130	
VIII	0	0	0	0	
IX	0	0	0	0	
Kopā	1800	1240	385,26	560	56

21.piemērs

Ilgonis gūst ienākumus no lauksaimnieciskās darbības tikai trijos gada mēnešos. Ienākumi (peļņa) jūlijā ir 800 eiro, augustā – 750 eiro, septembrī – 650 eiro. Tā kā saimnieciskās darbības ienākumi (peļņa) visos ceturkšņa mēnešos pārsniedz minimālo obligāto iemaksu objektu mēnesim (620 eiro), Ilgonis par katru šā ceturkšņa mēnesi aprēķina un veic obligātās iemaksas. Ilgonis obligātās iemaksas izvēlas veikt no 620 eiro mēnesī.

Obligāto iemaksu apmēru mēnesim aprēķina šādi:

620 eiro x 31,07 % = 192,63 eiro. Par attiecīgo ceturksni Ilgonis budžetā pārskaita obligātās iemaksas 577,89 eiro apmērā (192,63 eiro x 3 mēneši). Papildus reizi gadā (par iepriekšējo gadu līdz kārtējā gada 23.janvārim) Ilgonim ir jāveic iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % apmērā no 340 eiro (2200 eiro – 1860 eiro), t.i., 34 eiro.

Pašnodarbinātā obligātās iemaksas

Mēnesis	Ienākumi (peļņa) mēnesī	Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas vispārējā kārtībā	Obligātās iemaksas 31,07 %	Obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai par 2022.gadu	Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % par 2022.gadu
VII	800	620	192,63		
VIII	750	620	192,63		
IX	650	620	192,63		
Kopā	2200	1860		340	34

Tā kā **lauksaimnieks un autoratlīdzība saņēmējs** obligātās iemaksas **10 procentu apmērā** pensiju apdrošināšanai **par gadu** aprēķina: no gada faktiskajiem ienākumiem atskaitot gada brīvi izraudzīto obligāto iemaksu objektu kopsummu, tad, aprēķinot faktisko gada ienākumu, jāņem vērā arī radušies zaudējumi.

22.piemērs

Oļģertam, kurš nodarbojas ar lauksaimniecību, ir šādi gada ieņēmumi un izdevumi:

- janvārī: ieņēmumi – 1000 eiro, izdevumi – 200 eiro, peļņa – 800 eiro;
- februārī: ieņēmumi – 600 eiro, izdevumi – 150 eiro, peļņa – 450 eiro;
- martā: ieņēmumi – 1000 eiro, izdevumi – 100 eiro, peļņa – 900 eiro;
- aprīlī: ieņēmumi – 0 eiro, izdevumi – 700 eiro; zaudējumi – 700 eiro;
- maijā: ieņēmumi – 2000 eiro, izdevumi – 500 eiro, peļņa – 1500 eiro;
- jūnijā: ieņēmumi – 1000 eiro, izdevumi – 100 eiro, peļņa – 900 eiro;
- jūlijā: ieņēmumi – 3000 eiro, izdevumi – 900 eiro, peļņa – 2100 eiro;
- augustā: ieņēmumi – 5000 eiro, izdevumi – 1000 eiro, peļņa – 4000 eiro;
- septembrī: ieņēmumi – 0 eiro, izdevumi – 200 eiro, zaudējumi – 200 eiro.

Tā kā saimnieciskās darbības ienākumi (peļņa) atsevišķos ceturkšņā mēnešos pārsniedz minimālo obligāto iemaksu objektu mēnesim (620 eiro), Oļģerts par attiecīgo ceturkšņa mēnesi aprēķina un veic obligātās iemaksas. Oļģerts obligātās iemaksas izvēlas veikt no 620 eiro mēnesī.

Obligāto iemaksu apmēru mēnesim aprēķina šādi:

620 eiro x 31,07 % = 192,63 eiro. Oļģerts budžetā pārskaita obligātās iemaksas: par pirmo ceturksni 385,26 eiro, par otro – 385,26 eiro; par trešo – 385,26 eiro apmērā.

Papildus reizi gadā (par iepriekšējo gadu līdz kārtējā gada 23.janvārim) Oļģertam ir jāveic iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % apmērā no 6030 eiro (9750 eiro – 3720 eiro), t.i., 603 eiro, jo aprēķinot faktisko gada ienākumu, Oļģertam jāņem vērā arī aprīlī un septembrī radušies zaudējumi.

Mēnesis	Ienākumi (peļņa) mēnesī	Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas vispārējā kārtībā	Obligātās iemaksas 31,07 %	Obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai par 2023.gadu	Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % par 2023.gadu
I	800	620	192,63	180	
II	450	0	0	450	
III	900	620	192,63	280	
IV	(-700)	0	0	(-700)	
V	1500	620	192,63	880	
VI	900	620	192,63	280	
VII	2100	620	192,63	1480	
VIII	4000	620	192,63	3380	
IX	(-200)	0	0	(-200)	
Kopā	9750	3720		6030	603

4. Minimālais iemaksu objekts, no kura iemaksas aprēķina Valsts sociālā apdrošināšanas aģentūra

Minimālās iemaksas katrai konkrētai apdrošināmajai personai aprēķina Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (VSAA). Minimālās iemaksas iekasē Valsts ieņēmumu dienests (VID).

Lai noteiktu, vai par konkrēto personu obligātās iemaksas ir veiktas minimālajā apmērā, VSAA summē visus darba ņēmēja ienākumus, kas nopelnīti, strādājot pie visiem darba devējiem, kā arī pašnodarbinātā statusā deklarētos saimnieciskās darbības ienākumus.

Pašnodarbinātā ziņojuma iesniegšana un precizēšana

Lai EDS iesniegtu ziņojumu, izvēlas sadaļu "Dokumenti" - "No
veidlapa

DOKUMENTU SARAKSTS

Sagatavot dokumentu

No veidlapas

No faila

No piedāvātajiem dokumentiem izvēlas dokumentu grupu "Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu dokumenti"

SAGATAVOT DOKUMENTU

Gada pārskati

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa dokumenti

Iesniegumi

Informatīvās deklarācijas un pārskati

Informācija Valsts ieņēmumu dienestam

Informācija VID Muitas pārvaldei

Mikrouzņēmumu nodokļa dokumenti

Nodokļu maksātāju reģistrācijas un datu izmaiņu veidlapas

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas ziņojumi

Pievienotās vērtības nodokļa dokumenti

Pilnvaras

PVN atmaksu ES izejošie dokumenti

PVN īpašā režīma OSS dokumenti

Reģistri

Valsts amatpersonas dokumenti

Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu dokumenti

Tālāk izvēlas dokumentu "Pašnodarbinātā vai darba ņēmēja ziņojums".

SAGATAVOT DOKUMENTU

Atlasīt pēc nosaukuma fragmenta

[Mans saraksts](#)

[Pēc dokumentu grupas](#)

[Visi dokumenti](#)

Dokumentu grupa Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu dokumenti [Notīrīt](#)

Darba devēja ziņojums
Darba devēja ziņojums

Pašnodarbinātā apliecinājums par plānotajiem ienākumiem
Pašnodarbinātā apliecinājums par plānotajiem ienākumiem

Pašnodarbinātā vai darba ņēmēja ziņojums
Pašnodarbinātā vai darba ņēmēja ziņojums

Darba devēja ziņojums
Darba devēja ziņojums

Pašnodarbinātā apliecinājums par plānotajiem ienākumiem
Pašnodarbinātā apliecinājums par plānotajiem ienākumiem

Pašnodarbinātā vai darba ņēmēja ziņojums
Pašnodarbinātā vai darba ņēmēja ziņojums

Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju ziņojums
Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju ziņojums

Ziņas par darba ņēmējiem
Ziņas par darba ņēmējiem

Pašnodarbinātais Ziņojumu iesniedz tikai par to pārskata ceturksni, **par kuru veic obligātās iemaksas** (arī tad, ja obligātās iemaksas veic par vienu vai diviem pārskata ceturkšņa mēnešiem).

23.piemērs

Kates ienākumi oktobrī – 200 eiro, novembrī – 120 eiro un decembrī – 190 eiro. Par ceturto ceturksni līdz nākamā gada 17.jānvārim Katei ir jāiesniedz ziņojums, norādot katra mēneša iemaksu objektu pensiju apdrošināšanai.

Pašnodarbinātā obligātās iemaksas

1. ceturksnis 2. ceturksnis 3. ceturksnis 4. ceturksnis

Aprēķinātās personas statuss*

PN - Pašnodarbinātais

Rādītāji	Ceturkšņa mēnesis			Kopā
	1*	2*	3*	
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts ⓘ	0,00	0,00	0,00	0,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	0,00	0,00	0,00	0,00
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai, kuram piemēro obligāto iemaksu likmi 10% ⓘ	200,00	120,00	190,00	510,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10%	20,00	12,00	19,00	51,00
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma vai ienākuma no intelektuālā īpašuma pensiju apdrošināšanai, kuram piemēro obligāto iemaksu likmi 10% ⓘ				0,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma vai ienākuma no intelektuālā īpašuma pensiju apdrošināšanai 10%				0,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas kopā				51,00

24.piemērs

Daiņa (skat.18.piemēru) ienākumi jūlijā – 400 eiro, augustā – 4100 eiro un septembrī – 0 eiro. Par trešo ceturksni līdz 17.oktobrim Dainim ir jāiesniedz ziņojums, norādot katra mēneša iemaksu objektu, kur 3480 eiro ir (starpība starp 4100 eiro un obligāto iemaksu minimālo apmēru 620 eiro). Ja iemaksu objekts neveidojas, jānorāda 0.

1. ceturksnis 2. ceturksnis 3. ceturksnis 4. ceturksnis

Aprēķinātās personas statuss*

PN - Pašnodarbinātais

Rādītāji	Ceturkšņa mēnesis			Kopā
	1*	2*	3*	
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts ⓘ	0,00	620,00	0,00	620,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	0,00	192,63	0,00	192,63
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai, kuram piemēro obligāto iemaksu likmi 10% ⓘ	400,00	3480,00	0,00	3880,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10%	40,00	348,00	0,00	388,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas kopā				580,63

Pašnodarbinātais, kurš **gūst ienākumu no autoratlīdzības vai gūst ienākumu no lauksaimnieciskās ražošanas**, iesniedzot pašnodarbinātā vai darba ņēmēja ziņojumu **par ceturto ceturksni**, apdrošinātās personas statuss EDS atlasās automātiski ar atzīmi, ka **"gūst ienākumu no intelektuālā īpašuma vai no lauksaimnieciskās ražošanas."**

lauksaimnieciskās ražošanas."

26.piemērs

Ilgonis (skat. 21.piemēru) guva ienākumus 2200 eiro no lauksaimnieciskās darbības tikai trijos gada mēnešos, par trešo ceturksni iesniedza Pašnodarbinātā ziņojumu un budžetā pārskaitīja obligātās iemaksas 577,89 eiro apmērā (620x3x31,07%). Papildus Ilgonim jāiesniedz Pašnodarbinātā ziņojumu par ceturto ceturksni (līdz nākamā gada 17.janvārim) un jāveic iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % apmērā no 340 eiro (2200 eiro – 620x3 eiro), t.i., 34 eiro.

1. ceturksnis 2. ceturksnis 3. ceturksnis 4. ceturksnis

Apdrošinātās personas statuss*

PLR - Pašnodarbinātais - lauks.ražotājs vai intel.īp.

Rādītāji	Kopā
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma vai ienākuma no intelektuālā īpašuma pensiju apdrošināšanai, kuram piemēro obligāto iemaksu likmi 10%	340,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma vai ienākuma no intelektuālā īpašuma pensiju apdrošināšanai 10%	34,00

Ja pašnodarbinātajam, kurš **gūst ienākumu no lauksaimnieciskās ražošanas vai gūst ienākumu no autoratlīdzības**, kādā no ceturktā ceturkšņa mēnešiem bija ienākumi, kas sasniedza obligāto iemaksu objektu, iesniedzot pašnodarbinātā vai darba ņēmēja ziņojumu **par ceturto ceturksni**, apdrošinātās personas statusu EDS atlasa automātiski ar atzīmi "pašnodarbinātais vispārējā gadījumā".

27.piemērs

No janvāra līdz septembrim Jānis guva ienākumus no lauksaimnieciskās darbības katru mēnesi 200 eiro (kopā no gada sākuma 1800 eiro), oktobrī – 1200 eiro, novembrī – 920 eiro un decembrī – 190 eiro. Par ceturto ceturksni līdz nākamā gada 17.jānvārim Jānim ir jāiesniedz ziņojums, norādot katra ceturkšņa mēneša brīvi izvēlēta iemaksu objektu un jāveic iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % apmērā par gadu.

Pašnodarbinātā obligātās iemaksas

1. ceturksnis 2. ceturksnis 3. ceturksnis 4. ceturksnis

Apdrošinātās personas statuss*

PN - Pašnodarbinātais

Rādītāji	Ceturkšņa mēnesis			Kopā
	1*	2*	3*	
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts	620,00	620,00	0,00	1240,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	192,63	192,63	0,00	385,26
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai, kuram piemēro obligāto iemaksu likmi 10%	580,00	300,00	190,00	1070,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10%	58,00	30,00	19,00	107,00
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma vai ienākuma no intelektuālā īpašuma pensiju apdrošināšanai, kuram piemēro obligāto iemaksu likmi 10%				1800,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma vai ienākuma no intelektuālā īpašuma pensiju apdrošināšanai 10%				180,00

Dokumenta iesniegšanas logā obligāti aizpilda dokumenta iesniegšanas veidu (Pirmreizējs dokuments/Precizējums).

Pārbaudīt un saglabāt

Iesniegt

Dokumenta drukas versija

Pirmreizējs dokuments Precizējums

Kad dokuments ir pilnībā aizpildīts, to saglabā un pārbauda, nospiežot spiedpogu "Pārbaudīt un saglabāt".

Ja dokumentā nav konstatētas kļūdas to būs iespējams iesniegt, izvēloties darbību "Iesniegt".

Mēneša laikā pēc dienas, kas noteikta kā obligāto iemaksu veikšanas **termiņš**, ir tiesības vienu reizi **precizēt** obligāto iemaksu objektu un obligātās iemaksas par pārskata ceturksni. Obligātās iemaksas par pirmo ceturksni var precizēt līdz 23.maijam, par otro ceturksni – līdz 23.augustam, par trešo ceturksni – līdz 23.novembrim, par ceturto ceturksni – līdz 23.februārim.

28.piemērs

Jānis 16.jūlijā iesniedza ziņojumu ar ceturkšņa ienākumiem 5000 eiro (aprīlī – 5000 eiro, maijā – 0 eiro, jūnijā – 0 eiro) un 23.jūlijā iesniedza ziņojuma

precizējumu ar ceturkšņa ienākumiem 500 eiro (aprīlī – 0 eiro, maijā – 0 eiro, jūnijā – 500 eiro). EDS pieņemts minētā ziņojuma precizējums. Jānis vēlas iesniegt ziņojuma precizējumu (labojumu) vēlreiz – 29.jūlijā. Tā kā obligātās iemaksas par pārskata ceturksni drīkst precizēt vienu reizi, minētais precizējums EDS netiks pieņemts.

Obligāto iemaksu maksāšanas kārtība

Obligātās iemaksas **par ceturksni maksā** līdz ceturksnim sekojošā mēneša **23.datumam**, t.i., par pirmo ceturksni – līdz **23.aprīlim**, par otro ceturksni – līdz **23.jūlijam**, par trešo ceturksni – līdz **23.oktobrim** un par ceturto ceturksni – līdz nākamā gada **23.janvārim**.

Obligātās iemaksas **pensiju apdrošināšanai par gadu autoratlīdzības saņēmēji un lauksaimnieki** maksā **kopā ar ceturtdā ceturkšņa brīvi izvēlētajām obligātajām iemaksām** līdz ceturtdā ceturkšņa sekojošā mēneša **23.datumam (23.janvārim)**.

Obligātās iemaksas ieskaits:

Nosaukums: Vienotais nodokļu konts
Saņēmējs: Valsts budžets (VID)., reģistrācijas Nr. 90000010008
Saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TREL LV22
Konta numurs: LV33TREL1060000300000

Saistošie normatīvie akti

1. Likums "[Par valsts sociālo apdrošināšanu](#)".
2. Ministru kabineta noteikumi:
 - 2.1. Ministru kabineta 2010.gada 7.septembra noteikumi Nr.827 "[Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli](#)";
 - 2.2. Ministru kabineta 2021.gada 17.augusta noteikumi Nr.555 "[Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto un brīvprātīgo iemaksu objekta minimālo un maksimālo apmēru \(likumi.lv\)](#)";
 - 2.3. Ministru kabineta 2020.gada 17.decembra noteikumi Nr.786 "[Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem](#)";
 - 2.4. Ministru kabineta 2020.gada 17.decembra noteikumi Nr.537 "[Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ieņēmumu dienestā](#)".

Valsts ieņēmumu dienests

Materiāls sagatavots: 01.01.2018.

Materiāls pēdējo reizi aktualizēts: 19.12.2023.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt [Elektroniskās deklarēšanas sistēmas](#) sadaļā "Sarakste ar VID"